

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Ontvangen: 27-7-2023

2023/028--

Hogeschool Utrecht
T.a.v. het College van Bestuur
Postbus 573
3500 AN UTRECHT

**Hoger Onderwijs en
Studiefinanciering**
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie
39943634

Bijlagen
1

Datum 20 juli 2023
Betreft Besluit macrodoelmatigheid hbo-masteropleiding Fysiotherapie

Als u belang hebt bij dit besluit, dan kunt u hiertegen binnen 6 weken, gerekend vanaf de verzenddatum, bezwaar maken. Stuur uw bezwaarschrift naar DUO, Postbus 30205, 2500 GE Den Haag. U kunt uw bezwaar ook digitaal indienen op www.bezwaarschriftenocw.nl.

Geacht bestuur,

Met de brief van 26 april 2023, door de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs (hierna: CDHO) ontvangen op 26 april 2023, hebt u mij het voornemen voorgelegd om de hbo-masteropleiding Fysiotherapie als bekostigde opleiding te verzorgen in Utrecht.

Advies CDHO

De CDHO heeft mij bij brief van 13 juni 2023, kenmerk 2023/028, negatief geadviseerd over uw aanvraag. Dit advies, dat integraal deel uitmaakt van dit besluit, treft u hierbij aan.

Besluit

Gelet op het bovengenoemd advies van de CDHO, het bepaalde in de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (hierna: WHW) en in de Regeling macrodoelmatigheid hoger onderwijs (hierna: Regeling), heb ik besloten niet in te stemmen met uw voornemen om de hbo-masteropleiding Fysiotherapie als bekostigde opleiding te verzorgen in Utrecht.

Beoordelingskader

De wettelijke grondslag voor mijn besluitvorming is gelegen in artikel 6.2, van de WHW. Voorts is de Regeling leidraad geweest voor mijn afwegingen.

Motivering

Overeenkomstig het advies van de CDHO concludeer ik dat uw aanvraag voldoet aan criterium a van artikel 4, eerste lid, van de Regeling, maar niet aan criterium b, eerste lid van dat artikel, van de Regeling. Voor de nadere motivering verwijs ik u naar het advies van de CDHO.

Een afschrift van deze brief is verzonden aan de CDHO, de NVAO, DUO-Groningen, de Inspectie van het Onderwijs en de VH.

Onze referentie
39943634

Met vriendelijke groet,

de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
de directeur Hoger Onderwijs en Studiefinanciering,

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
T.a.v. de Minister
Dhr. dr. R.H. Dijkgraaf
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Postadres
Postbus 85498
2508 CD Den Haag
Bezoekadres
Parkstraat 83
2514 JG Den Haag
T: 070 8505300
W: www.cdho.nl
E: info@cdho.nl

Advies nieuwe opleiding

<i>Onderwerp</i>	<i>Ons Kenmerk</i>	<i>Datum</i>
Nieuwe opleiding Hogeschool Utrecht Deeltijd hbo master Fysiotherapie Utrecht	2023/028	13/06/2023

Geachte heer Dijkgraaf,

Op 26/04/2023 heeft de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs het voornemen ontvangen van de Hogeschool Utrecht om de hbo master Fysiotherapie als bekostigde opleiding te verzorgen te Utrecht (brief van 26/04/2023 met kenmerk HK/mv/2304008). De aanvraag was voorzien van alle voor de beoordeling benodigde gegevens en is door de commissie in behandeling genomen.

Advies Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

Gelet op het hiernavolgende adviseert de commissie u om negatief te besluiten op het verzoek van de Hogeschool Utrecht om de hbo master Fysiotherapie als bekostigde opleiding te Utrecht te verzorgen.

Beoordelingskader

De wettelijke grondslag voor dit advies is gelegen in art. 6.2 van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW). Voorts heeft de Regeling macrodoelmatigheid hoger onderwijs van 20 juni 2018, verder te noemen de Regeling, voor de commissie als leidraad gediend. Het beoordelingskader treft u in de bijlage bij dit advies aan.

Omschrijving van de aanvraag

De aanvrager wil de opleiding Fysiotherapie in Utrecht vestigen. Het gaat om een Nederlandstalige hbo master die de aanvrager in het Croho onderdeel Gezondheidszorg wil laten registreren. De voorgenomen opleiding omvat 120 studiepunten en de aanvrager wil deze in deeltijdvorm aanbieden. De aanvraag is onderdeel van een cluster aanvragen voor gelijknamige opleidingen die tegelijkertijd in behandeling zijn genomen. De andere aanvragen zijn ingediend door de Hanzehogeschool Groningen (2023/027), de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (2023/029), Saxion Hogeschool (2023/030) en de Hogeschool Rotterdam (2023/031). De dossiers

zijn vrijwel identiek en zijn op grond van art. 5 lid 5 van de Regeling in samenhang beoordeeld. De opleiding leidt fysiotherapeuten op tot experts op het gebied van bewegend functioneren en het verhogen van de zelfredzaamheid bij patiënten. De opleiding bestaat uit naast het specialisatiedeel (keuze uit sportfysiotherapie, kinderfysiotherapie, geriatriefysiotherapie, psychosomatische fysiotherapie, orthopedische manuele therapie en cardiovasculaire respiratoire fysiotherapie) uit een algemeen deel waarin generieke competenties worden gedoceerd die aansluiten op de rol als gezondheidsbevorderaar, samenwerkingspartner en innovatieve professional in de transitie in de zorg. Afgestudeerden zijn volgens de aanvrager in staat om wetenschappelijk praktijkgericht onderzoek te verrichten dat kan leiden tot innovaties. De opleiding is toegankelijk voor studenten met een hbo bachelordiploma binnen de fysiotherapie of oefentherapie.

Afgestudeerden van de opleiding zullen werkzaam zijn als fysiotherapeuten met een specialisatie in sportfysiotherapie, kinderfysiotherapie, geriatriefysiotherapie, psychosomatische fysiotherapie, orthopedische manuele therapie of cardiovasculaire respiratoire fysiotherapie. Afronding van de opleiding geeft recht op inschrijving in het deelregister van de bij het gevolgde uitstroombroefiel passende beroepsinhoudelijke vereniging.

Motivering

De aanvraag voldoet naar mening van de commissie aan criterium a, maar niet aan criterium b in art. 4 lid 1 van de Regeling. De kern van de afwijzing berust op de constatering dat er geen ruimte in het landelijk aanbod is om deze opleiding te realiseren omdat dit onevenredig nadelige effecten kan hebben op de instroom in het bestaande aanbod.

Beoordeling criterium a

De aanvrager stelt dat de hbo master Fysiotherapie aansluit op een arbeidsmarktbehoefte in combinatie met een maatschappelijke behoefte.

Beoordeling arbeidsmarktbehoefte

Ter onderbouwing van de arbeidsmarktbehoefte beroept de aanvrager zich op de prognoses voor opleidingstypen en beroepsgroepen zoals deze zijn opgenomen in ROA's Arbeidsmarktinformatiesysteem (AIS), het rapport 'De arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 2026' van het ROA (2021), het rapport 'Er zit beweging in! KNGF Jaarplan 2023' van het Koninklijk Nederlands Genootschap voor Fysiotherapie (2022), het rapport 'Centraal Economisch Plan 2022 - Raming maart 2022' van het CPB (2022), het factsheet 'Fysiofacts 2022' van het Koninklijk Nederlands Genootschap voor Fysiotherapie (2022), de 'CAO Eerstelijns Fysiotherapie 2023-2024' van de Werkgeversvereniging Fysiotherapie en de Fysiovakbond FDV (2022), het 'Integraal Zorg Akkoord: Samen werken aan gezonde zorg' (2022), de website van het Koninklijk Nederlands Genootschap voor Fysiotherapie (nvtm.kngf.nl/actueel/2022/04/ledenraadpleging.html) en vacaturebank.kngf.nl/vacatures), het 'Dashboard arbeidsmarkt' van het CBS (www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/dashboard-arbeidsmarkt/werklozen) en het 'Onderzoek macrodoelmatigheid masteropleiding Fysiotherapie' dat door KBA Nijmegen is uitgevoerd in opdracht van de vijf aanvragers van de voorgenomen opleidingen (2022).

De commissie laat het rapport 'Centraal Economisch Plan 2022 - Raming maart 2022' van het CPB (2022) buiten beschouwing omdat het voor de commissie niet duidelijk is aan welke informatie in deze bron de aanvrager refereert.

De aanvrager beschouwt de opleidingssubsector master gezondheidszorg die is opgenomen in ROA's AIS als relevant voor de voorgenomen opleiding Fysiotherapie. De commissie is van mening dat deze opleidingssubsector geen representatief beeld geeft van de arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding omdat hierin ook de opleidingen in het niet verwante opleidingstype master (dier)geneeskunde en tandheelkunde worden meegewogen. De opleidingen in dit opleidingstype leiden hun studenten op voor een substantieel andere arbeidsmarkt dan de voorgenomen opleiding.

Daarnaast acht de commissie het opleidingstype master farmacie en gezondheidswetenschappen

ten dele relevant omdat de sterk verwante hbo masters Fysiotherapie en Innovatie in bewegezorg en Fysiotherapie en Wijkgerichte Bewegezorg hierin zijn opgenomen naast een aantal niet en nauwelijks verwante opleidingen. ROA typeert de vooruitzichten in 2026 voor afgestudeerden van dit opleidingstype als goed en verwacht grote knelpunten in de toekomstige personeelsvoorziening (zie Tabel 1).

Tabel 1. Arbeidsmarktprognoses opleidingstype master farmacie en gezondheidswetenschappen

Opleidingstype	Arbeidsmarktprognose variabele	Indicator	Aantal	Totaal % 6 jr.	Gem. jaarlijks %	Typering
> > Master - farmacie en gezondheidswetenschappen	verwachte uitbreidingsvraag tot 2026		8300	10	1.5	erg hoog
> > Master - farmacie en gezondheidswetenschappen	verwachte vervangingsvraag tot 2026		12100	14	2.2	gemiddeld
> > Master - farmacie en gezondheidswetenschappen	verwachte baanopeningen tot 2026		20400	24	3.6	gemiddeld
> > Master - farmacie en gezondheidswetenschappen	verwachte instroom van schoolverlaters tot 2026		12300	14	2.2	laag
> > Master - farmacie en gezondheidswetenschappen	ITKP toekomstige knelpunten personeelsvoorziening in 2026	0.92				groot
> > Master - farmacie en gezondheidswetenschappen	ITA toekomstige arbeidsmarktsituatie in 2026	0.92				goed

Bron: ROA, AIS

De aanvrager beroept zich tevens op de prognoses van het ROA voor de beroepsgroep fysiotherapeuten. De commissie kent in beginsel meer gewicht toe aan de prognoses voor opleidingstypen omdat daarin de uitstroom uit een cluster verwante opleidingen wordt gerelateerd aan verwachte baanopeningen voor dit type afgestudeerden.

De commissie acht met de aanvrager de beroepsgroep fysiotherapeuten ten dele relevant omdat afgestudeerden van de voorgenomen opleiding slechts in aanmerking komen voor een deel van de beroepen binnen deze beroepsgroep, zoals fysiotherapeuten. Zij komen echter niet in aanmerking voor in deze beroepsgroep opgenomen beroepen zoals physician assistants en optometristen en orthoptisten. Uit de prognose van het ROA blijkt dat er voor deze beroepsgroep grote knelpunten in de toekomstige personeelsvoorziening worden verwacht (zie Tabel 2).

Tabel 2. Arbeidsmarktprognoses beroepsgroep fysiotherapeuten

Beroepsgroep	Arbeidsmarktprognose variabele	Indicator	Aantal	Totaal % 6 jr.	Gem. jaarlijks %	Typering
Fysiotherapeuten	verwachte uitbreidingsvraag tot 2026		11300	13	2.1	erg hoog
Fysiotherapeuten	verwachte vervangingsvraag tot 2026		11200	13	2.1	gemiddeld
Fysiotherapeuten	verwachte baanopeningen tot 2026		22500	27	4	hoog
Fysiotherapeuten	ITKB toekomstige knelpunten beroepsgroep in 2026	0.821				groot

Bron: ROA, AIS

De aanvrager verwijst ook naar de gegevens over de opleidingssubsector gezondheidszorg zoals deze wordt besproken in het rapport 'De arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 2026' van het

ROA (2021, p. 36). De commissie heeft hierboven reeds geconstateerd dat deze opleidingssubsector geen representatief beeld geeft van de arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding en laat daarom de aangehaalde gegevens uit het rapport buiten beschouwing.

De commissie concludeert dat de prognoses die zijn opgenomen in ROA's AIS voor het opleidingstype en de beroepsgroep die (ten dele) relevant zijn voor de onderhavige opleiding een positief beeld geven van de arbeidsmarktperspectieven voor afgestudeerden van de voorgenomen opleiding Fysiotherapie.

Het rapport 'Er zit beweging in! KNGF Jaarplan 2023' van het Koninklijk Nederlands Genootschap voor Fysiotherapie (2022, p. 5) wordt aangehaald omdat hierin volgens de aanvrager wordt onderschreven dat er sprake is van een knelpunt in de personeelsvoorziening voor fysiotherapeuten. De commissie constateert dat er in de introductie zijdelings wordt aangegeven dat het moeilijker wordt om personeel te vinden, maar dat er geen nadere uitleg wordt gegeven. De commissie acht deze bron daarom slechts illustratief voor een tekort aan werknemers binnen de fysiotherapie.

De aanvrager geeft aan te verwachten dat de hierboven beschreven tekorten ook na 2026 zullen blijven aanhouden. Hiertoe verwijst de aanvrager eerst naar het factsheet 'Fysiofacts 2022' van het Koninklijk Nederlands Genootschap voor Fysiotherapie (2022) en stelt dat er sprake is van een relatief grote groep oudere beroepsbeoefenaars. De commissie constateert dat de bron vermeldt dat 33% van de fysiotherapeuten boven de 55 jaar is. Verder signaleert de aanvrager (zonder referentie) een snelle uitstroom van jongere medewerkers. Eén van de redenen die de aanvrager hiervoor geeft is het ontbreken van een CAO voor eerstelijnsmedewerkers, zoals ook beschreven in het voornoemde jaarplan van het KNGF (e.g. p. 4-5). De aanvrager geeft aan dat de 'CAO Eerstelijns Fysiotherapie 2023-2024' van de Werkgeversvereniging Fysiotherapie en de Fysiovakbond FDV (2022) inmiddels als principeakkoord geldt voor een CAO voor deze medewerkers. Ook stelt de aanvrager (onder verwijzing naar het 'Integraal Zorg Akkoord: Samen werken aan gezonde zorg' (2022, p. 6)) dat fysiotherapeuten met een bacheloropleiding een beperkt ontwikkelperspectief ervaren en dat specialisatie van fysiotherapeuten nog niet leidt tot salarisverhoging. De commissie stelt vast dat dit rapport refereert aan een hoge uitval in de zorg, maar dat er niet nader wordt gespecificeerd voor welke beroepsgroepen dit geldt en wat de oorzaak van deze uitval is.

De commissie constateert dat het principeakkoord voor een CAO geen indicatie geeft van een arbeidsmarktbehoefte aan hbo masteropgeleide fysiotherapeuten en acht de andere stellingen van de aanvrager onvoldoende onderbouwd om daar een arbeidsmarktbehoefte of opscholingsbehoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding uit af te leiden.

De aanvrager verwijst naar de website van het Koninklijk Nederlands Genootschap voor Fysiotherapie (nvmf.kngf.nl), waar de resultaten van een raadpleging (die heeft plaatsgevonden in 2022) onder alle manueel therapeuten wat betreft de mastereis binnen deze beroepsgroep zijn opgenomen. De Nederlandse Vereniging voor Manuele Therapie heeft in 2012 besloten per 2025 een mastereis op te nemen in de (her-)registratie voor manueel therapeuten. De bron vermeldt dat er wordt verwacht dat 32% van de manueel therapeuten in 2025 nog geen master zal hebben. De commissie constateert dat de bron duidelijk maakt dat een masteropleiding noodzakelijk is voor manueel therapeuten. Dit geeft een indicatie van een opscholingsbehoefte voor manueel therapeuten.

In het dossier wordt door de aanvrager ook gerefereerd aan de vacaturebank van het Koninklijk Nederlands Genootschap voor Fysiotherapie (nvmf.kngf.nl). Hierbij stelt de aanvrager dat er op 3 april 2023 300 vacatures voor fysiotherapeuten waren opgenomen, waarvan er 202 voor algemeen fysiotherapeut waren. De aanvrager stelt dat de meeste van deze vacatures ook vragen om een niveau van specialisatie.

De aanvrager heeft geen aantallen genoemd of voorbeelden bijgeleverd van vacatures waar om

een specialisatie wordt gevraagd. De commissie constateert dat de vacaturebank op het moment van schrijven 304 vacatures bevat, waarvan 210 voor algemeen fysiotherapeut. Bij deze 210 vacatures ziet de commissie enkele voorbeelden waar specialisatie door middel van opscholing als arbeidsvoorwaarde wordt aangeboden, maar de commissie heeft geen vacatures aangetroffen waar een specialisatie een vereiste is. De commissie constateert dat de vacaturebank ongeveer 80 vacatures voor gespecialiseerde fysiotherapeuten bevat. De twee dicht op elkaar liggende peilmomenten maken verder dat de resultaten overwegend gezien moeten worden als een momentopname. Op grond hiervan constateert de commissie dat deze bron een indicatie geeft van een arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding.

De aanvrager haalt ook het 'Dashboard arbeidsmarkt' en de website van het CBS (www.cbs.nl) aan om de algemene situatie op de arbeidsmarkt te bespreken. In samenhang met het voornoemde rapport 'De arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 2026' van het ROA (2021, p. 17) stelt de aanvrager dat de werkloosheid aan het begin van de coronacrisis sterk is toegenomen. Het aantal vacatures voor medewerkers met probleemoplossend vermogen en interpersoonlijke vaardigheden is daarbij echter het minst gedaald. Het dashboard laat verder zien dat het aantal werklozen sindsdien sterk is afgenomen. De aanvrager stelt dat dit ook heeft geleid tot een stijgende vraag naar medewerkers met de voornoemde vaardigheden. De commissie constateert dat dit niet zonder meer kan worden afgeleid uit de aangehaalde bronnen. Verder merkt de commissie op dat de beschreven ontwikkelingen te breed zijn om een beeld te kunnen geven van de specifieke arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding. De commissie kent daarom geen gewicht toe aan de aangehaalde gegevens.

Ten slotte verwijst de aanvrager naar het 'Onderzoek macrodoelmatigheid masteropleiding Fysiotherapie' dat door KBA Nijmegen is uitgevoerd in opdracht van de aanvragers van de voorgenomen opleidingen (2022). Het onderzoek bestaat uit vijf interviews met sleutelfiguren uit het werkveld en een enquête onder 611 respondenten vanuit 543 unieke organisaties. De gespreksverslagen van de interviews, voorzien van de naam van de geïnterviewde, de organisatie waar deze werkzaam voor is en de datum van het gesprek, zijn opgenomen in het onderzoeksrapport. Vier van de gespreksverslagen zijn gedateerd in september 2022 en één verslag is ongedateerd. De commissie constateert dat de respondent van het ongedateerde interview werkzaam is voor één van de aanvragers van de voorgenomen opleidingen fysiotherapie en laat de resultaten van dit interview buiten beschouwing. De andere respondenten zijn in de ogen van de commissie in staat relevante en belangeloze uitspraken te doen over de arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding. De respondenten geven aan het door de aanvrager beschreven beroepscompetentieprofiel voor de opleiding te herkennen. Op basis van het onderzoek stelt de aanvrager dat er op dit moment een combinatie van bacheloropgeleide fysiotherapeuten, mastergeschoolde fysiotherapeuten met verbijzonderde kennis, mastergeschoolde fysiotherapeuten met generieke competenties en mastergeschoolde fysiotherapeuten met beide soorten kennis in het werkveld aanwezig zijn. De aanvrager stelt verder dat de generieke competenties momenteel nog ondervertegenwoordigd zijn in het werkveld. Dit leidt volgens het onderzoek tot een groeiende behoefte in het gehele werkveld aan professionals die de voorgenomen opleiding hebben gevolgd. De commissie constateert dat dit af te leiden is uit de gespreksverslagen.

De geïnterviewden hebben geen uitspraak gedaan over een geschatte kwantitatieve behoefte binnen hun organisatie, maar één respondent heeft aangegeven dat het aandeel masteropgeleiden binnen de fysiotherapie toeneemt. De respondent geeft aan te verwachten dat deze groei nog wel zal doorzetten, hoewel er geen duidelijkheid is over de omvang daarvan.

De commissie acht de vier betrokken interviews valide, navolgbaar en relevant, maar constateert dat het een zeer gering aantal respondenten betreft. Dit inachtnemend constateert dat de interviews een illustratie geven van een kwalitatieve arbeidsmarktbehoefte.

Het tweede deel van het onderzoek van KBA Nijmegen betreft een enquête onder 611 respondenten vanuit 543 unieke organisaties. De 68 dubbelingen zijn bij vragen over de

arbeidsmarktbehoefte uit de dataset verwijderd. Een lijst van respondenten en hun functies is als bijlage toegevoegd aan het onderzoeksrapport. De respondenten zijn overwegend werkzaam bij (eerstelijns) fysiotherapiepraktijken of andersoortige zorginstellingen. De meesten zijn werkzaam als fysiotherapeut en/of als eigenaar of directeur van hun instelling. De respondenten is gevraagd hoeveel masteropgeleide fysiotherapeuten zij momenteel in dienst hebben. 438 van de 543 organisaties geeft aan momenteel masteropgeleiden in dienst te hebben. Gemiddeld gaat het om 6,3 medewerkers op dat niveau, wat leidt tot een totaal van 2.759 fysiotherapeuten dat op dit moment in dienst is. De respondenten is verder gevraagd hoeveel masteropgeleide fysiotherapeuten zij over 5 jaar verwachten in dienst te hebben. Hier hebben 442 respondenten antwoord gegeven in de categorie 'nu masteropgeleiden in dienst'. Het onderzoek geeft geen uitleg over de afwijkende hoeveelheid respondenten ten opzichte van de voorgaande vraag. De 442 respondenten geven aan gemiddeld 7 medewerkers op masterniveau verwachten in dienst te hebben, wat leidt tot een totaal van 3.094 medewerkers (een toename van 335 medewerkers). Verder hebben 8 respondenten die nu nog geen masteropgeleide fysiotherapeuten in dienst hebben aangegeven gemiddeld 2,13 medewerkers te zoeken (een totaal van 16 medewerkers). Ten slotte hebben 442 respondenten die nu masteropgeleiden in dienst hebben aangegeven te verwachten dat gemiddeld 2,1 van deze medewerkers in de komende vijf jaar zal uitstromen, wat leidt tot een totaal van 928 uitstromende medewerkers. Dit alles inachtnemend constateert het onderzoek dat er in de komende vijf jaar jaarlijks 256 medewerkers met het profiel van de voorgenomen opleiding worden gezocht. Als er wordt uitgegaan van een opleidingsrendement van 70% zou dit betekenen dat er jaarlijks 366 studenten zouden moeten instromen in masteropleidingen fysiotherapie.

Het onderzoek geeft verder aan dat 40% van de organisaties in staat en bereid is om hun medewerkers de voorgenomen opleiding te laten volgen. Een verdere 39% is dat als de kosten van de opleiding worden vergoed of de vergoedingen omhoog gaan en als er een meerwaarde is voor de organisatie. 21% van de organisaties geeft aan niet bereid te zijn medewerkers deze opleiding te laten volgen. 16% van de respondenten heeft aangegeven zelf bereid zijn de beoogde opleiding te volgen en een verdere 13% is daartoe bereid mits er aan een aantal voorwaarden wordt voldaan (e.g. een redelijke reisafstand en een betaalbare opleiding).

Ten slotte is de respondenten gevraagd aan welke specialisaties er behoefte is binnen hun organisatie. Het aantal respondenten dat een antwoord heeft gegeven wisselt per type specialisatie, met een minimum van 378 respondenten en een maximum van 470 respondenten dat antwoord heeft gegeven op de vraag. De grootste behoefte bestaat binnen de geriatriefysiotherapie (n=344), gevolgd door psychosomatische fysiotherapie (n=299) en manuele therapie (n=295).

De commissie acht het onderzoek valide en overwegend navolgbaar. De navolgbaarheid wordt in de ogen van de commissie beperkt door het feit dat enkele respondenten geen navolgbare organisatiernaam of functie hebben opgegeven of werkzaam zijn voor één van de aanvragers van de voorgenomen opleidingen. Ook wordt de navolgbaarheid beperkt door het feit dat het aantal respondenten dat antwoord heeft gegeven op een vraag bij elke vraag anders is en dat bij niet alle vragen is vermeld hoeveel respondenten antwoord hebben gegeven. Ook is niet bij alle antwoorden duidelijk of de resultaten ontdubbeld zijn. Dit inachtnemend constateert de commissie dat het onderzoek een arbeidsmarktbehoefte die ten dele bestaat uit een opscholingsbehoefte aannemelijk maakt.

Het onderzoek van KBA Nijmegen besteedt ten slotte aandacht aan de regionale arbeidsmarktbehoefte aan afgestudeerden van de voorgenomen opleiding. De aanvrager stelt dat haar specifieke opleiding in Utrecht voornamelijk gericht is op de regio's Noord-Holland, Flevoland en Utrecht. In het onderzoek komt dit het best overeen met de resultaten betreffende de regio Midden. In deze regio geven 115 respondenten aan in totaal 843 masteropgeleide fysiotherapeuten in dienst te hebben en geven 114 respondenten aan te verwachten over vijf jaar 879 masteropgeleide fysiotherapeuten in dienst te hebben. De resultaten zijn gebaseerd op de gegevens uit het hierboven besproken onderzoek.

De commissie constateert dat de bovengenoemde resultaten leiden tot een uitbreidingsvraag van

36 medewerkers in vijf jaar. Dit maakt dat het onderzoek een geringe regionale arbeidsmarktbehoefte aannemelijk maakt.

De commissie concludeert op grond van het bovenstaande dat de aanvrager aannemelijk heeft gemaakt dat er een arbeidsmarktbehoefte, die ten dele bestaat uit een opscholingsbehoefte, bestaat aan de voorgenomen opleiding Fysiotherapie.

Beoordeling maatschappelijke behoefte

De aanvrager onderbouwt de maatschappelijke behoefte onder meer aan de hand van de volgende bronnen: het 'Integraal Zorg Akkoord: Samen werken aan gezonde zorg' (2022), het rapport 'Naar nieuwe zorg en zorgberoepen: de contouren' van het Zorginstituut Nederland (2015), het rapport 'Anders kijken, anders leren, anders doen' van de Commissie Innovatie Zorgberoepen en Opleidingen (2016), het 'Onderzoek macrodoelmatigheid masteropleiding Fysiotherapie' dat door KBA Nijmegen is uitgevoerd in opdracht van de vijf aanvragers van de voorgenomen opleidingen (2022), het 'GALA: Gezond en Actief Leven Akkoord' van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (2023), het rapport 'Volksgezondheid Toekomst Verkenning 2018 - Een gezond vooruitzicht: Synthese' van het RIVM (2018), de website van het CBS (www.cbs.nl), het rapport 'Er zit beweging in! KNGF Jaarplan 2023' van het Koninklijk Nederlands Genootschap voor Fysiotherapie (2022), de website van de Hogeschool Utrecht (www.hu.nl/onderzoek/projecten/move-on), het rapport 'De arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 2026' van het ROA (2021), de kamerbrief 'Overslaan jaartijdvak STAP-regeling' van de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de Minister voor Primair en Voortgezet Onderwijs (12 december 2022) en de websites van de Hogeschool Rotterdam (www.hogeschoolrotterdam.nl/opleidingen/master/sportfysiotherapie/deeltijd/studiekosten/) en SOMT (www.somt.nl/uploads/Documenten/prijslijsten/2023-2024/221222%20Prijsstelling%20MMT%203%20jr%202023-2024.pdf).

De aanvrager stelt onder verwijzing naar het 'Integraal Zorg Akkoord: Samen werken aan gezonde zorg' (2022, p. 9-12) dat er binnen de zorg maatschappelijke opgaven bestaan op het vlak van mensgerichtheid, houdbaarheid en duurzaamheid. De Nederlandse Zorgautoriteit en het Zorginstituut hebben het advies gegeven om deze opgaven aan te pakken door middel van de principes van passende zorg, een concept waarbij zorg samen met en rondom de patiënt in stand komt en waar de nadruk ligt op gezondheid in plaats van ziekte. De aanvrager verwijst onder andere naar het 'Onderzoek macrodoelmatigheid masteropleiding Fysiotherapie' dat door KBA Nijmegen is uitgevoerd in opdracht van de aanvragers van de voorgenomen opleidingen (2022) en het 'GALA: Gezond en Actief Leven Akkoord' van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (2023) om te stellen dat deze ontwikkelingen nieuwe vaardigheden vereisen van onder meer beleidsmakers en professionals. Verder refereert de aanvrager aan het rapport 'Volksgezondheid Toekomst Verkenning 2018 - Een gezond vooruitzicht: Synthese' van het RIVM (2018, p. 6-8) waaruit blijkt dat de vergrijzing nog niet over zijn hoogtepunt is en dat technologische ontwikkelingen daarbovenop zorgen voor een langere levensduur.

De aanvrager stelt dat deze ontwikkelingen leiden tot meer en complexere zorgvraagstukken waar specifieke kennis voor nodig is. Dit geldt volgens de aanvrager ook voor fysiotherapeuten: het rapport 'Er zit beweging in! KNGF Jaarplan 2023' van het Koninklijk Nederlands Genootschap voor Fysiotherapie (2022, p. 8-12) wordt door de aanvrager aangehaald om te stellen dat er wordt ingezet op het verhogen van zelfredzaamheid van patiënten. Het rapport meldt ook dat de fysiotherapie in het algemeen een belangrijke rol speelt in de veranderende zorgvraag en de invoering van passende zorg. De aanvrager beargumenteert verder dat maatschappelijke ontwikkelingen vragen om fysiotherapeuten met nieuwe kennis en vaardigheden over onder andere innovatie, interprofessioneel handelen en de toepassing van passende zorg. Onder verwijzing naar de website van de Hogeschool Utrecht (www.hu.nl) wordt aangegeven dat deze kennis over het algemeen nog niet ver is ontwikkeld bij fysiotherapeuten. De aanvrager stelt dat de voorgenomen opleiding de bredere aandacht voor deze maatschappelijke ontwikkelingen beter kan incorporeren in een tweejarig masterprogramma.

De commissie constateert dat de zorgvraag in Nederland verandert en dat alle facetten van de zorg, inclusief de fysiotherapie, aan verandering onderhevig zijn. Het is voor de commissie aannemelijk dat de voorgenomen opleiding een bijdrage kan leveren aan het opleiden van fysiotherapeuten voor complexere zorgvraagstukken en de toepassing van het concept passende zorg.

Op grond van het rapport 'De arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 2026' van het ROA (2021) en de kamerbrief 'Overslaan januarijtdvak STAP-regeling' van de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de Minister voor Primair en Voortgezet Onderwijs (12 december 2022) gaat de aanvrager in op algemene landelijke economische ontwikkelingen. Hierbij geeft de aanvrager aan dat de economische onzekerheid in Nederland toeneemt door nationale en geopolitieke ontwikkelingen (zoals de coronacrisis en de oorlog in Oekraïne). De aanvrager beargumenteert dat deze economische onzekerheid in samenwerking met de vertraging van het STAP-budget een remmende factor vormt voor bacheloropgeleide fysiotherapeuten om zich verder te specialiseren. De aanvrager verwijst ook naar twee interviews in het voornoemde 'Onderzoek macrodoelmatigheid masteropleiding Fysiotherapie' dat door KBA Nijmegen is uitgevoerd in opdracht van de aanvragers van de voorgenomen opleidingen (2022), waar de respondenten aangeven dat opscholing voor individuele praktijken vaak moeilijk te financieren is. Onder verwijzing naar de websites van de Hogeschool Rotterdam (www.hogeschoolrotterdam.nl) en SOMT (www.somt.nl) stelt de aanvrager dat de prijzen voor onbekostigde masteropleidingen momenteel tussen de 17.250 en 22.050 euro liggen. De commissie onderkent dat de huidige economische situatie onzeker is en dat recent is besloten het STAP-budget stop te zetten. De commissie ziet ook dat sommige respondenten aangeven dat de kostprijs van onbekostigde masteropleidingen een negatief effect heeft op de specialisatiemogelijkheden van bacheloropgeleide fysiotherapeuten. De commissie acht het echter niet bewezen dat de economische situatie daadwerkelijk een negatief effect heeft gehad op de instroom in het bestaande aanbod, omdat (zoals nader besproken bij criterium b) de instroom in het sterk verwante en aanverwante opleidingsaanbod de afgelopen jaren stabiel is gebleven. De commissie constateert voorts dat deze argumentatie niet past binnen de beoordeling van de maatschappelijke behoefte zoals bedoeld in de Regeling.

De commissie concludeert reeds op grond van het bovenstaande dat de aanvrager heeft aangetoond dat er een maatschappelijke behoefte bestaat aan de voorgenomen opleiding Fysiotherapie.

De commissie concludeert dat de aanvraag aansluit op een maatschappelijke en een arbeidsmarktbehoefte. De aanvraag voldoet aan criterium a in art. 4 lid 1 van de Regeling.

Beoordeling criterium b

De commissie stelt op basis van de afbakening die de aanvrager heeft aangeleverd vast wat het verwante aanbod van de aangevraagde opleiding is. Verwante opleidingen komen inhoudelijk sterk overeen en leiden op tot (min of meer) dezelfde beroepen (uitstroomprofiel(en)). Bij de inhoud wordt gekeken of de kennisgebieden en vaardigheden die in het curriculum van de voorgenomen opleiding zijn opgenomen overlap vertonen met de bestaande opleidingen. Verder worden de instroomdoelgroep en de onderwijsvariant (voltijd, deeltijd of duaal) meegewogen bij de afbakening. Verwante opleidingen worden dus niet louter bepaald aan de hand van de inhoud van een opleiding en opleidingen met verschillende oriëntaties (zoals hbo en wo masteropleidingen) kunnen als verwant aanbod worden beschouwd.

De aanvrager geeft aan dat de in samenhang behandelde aanvragen voor hbo masters Fysiotherapie van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, de Hogeschool Rotterdam, de Hogeschool Utrecht en Saxion Hogeschool voortkomen uit onbekostigde hbo masteropleidingen die reeds door deze instellingen worden aangeboden. Het gaat hierbij om de volgende opleidingen: de hbo masters Musculoskeletale revalidatie (Hogeschool van Arnhem en Nijmegen), Manuele therapie (Hogeschool Rotterdam), Kinderfysiotherapie (Hogeschool Rotterdam),

Sportfysiotherapie (Hogeschool Rotterdam), Musculoskeletaal (Saxion Hogeschool) en Fysiotherapie (Hogeschool Utrecht). De aanvrager heeft de instroomcijfers van deze opleidingen in het dossier vermeld.

De aanvrager acht de volgende bekostigde opleidingen "verwant" aan de voorgenomen opleiding: de hbo masters Fysiotherapie en Innovatie in Beweegzorg (Hogeschool Utrecht) en Fysiotherapie en Wijkgerichte Beweging (Hogeschool Leiden) en de wo masters Human Movement Sciences (Rijksuniversiteit Groningen), Human Movement Sciences: Sport, Exercise and Health (Vrije Universiteit Amsterdam), Human Movement Sciences: Sport, Exercise and Health (research) (Vrije Universiteit Amsterdam), Sport Sciences (Rijksuniversiteit Groningen), Bewegingswetenschappen (Universiteit Maastricht) Musculoskeletal Physiotherapy Sciences (Vrije Universiteit Amsterdam). De aanvrager acht ook de wo master Klinische Gezondheidswetenschappen (Universiteit Utrecht) "verwant" vanwege de daarin opgenomen specialisatie Fysiotherapiewetenschap.

Verder acht de aanvrager de volgende onbekostigde hbo masters "verwant" aan de voorgenomen opleiding: Bekkenfysiotherapie (SOMT), Fysiotherapie in de Geriatrie (SOMT), Manuele Therapie (SOMT en Breederode Hogeschool), Musculoskeletale Echografie v Fysiotherapeuten (SOMT), Sportfysiotherapie (SOMT), Master Specialized Physical Therapy (Avans Hogeschool B.V.) en Master Kinderfysiotherapie (Breederode Hogeschool). De aanvrager heeft de instroom van deze onbekostigde opleidingen niet in het dossier vermeld.

De aanvrager gebruikt in het dossier de term "verwant", die door de commissie wordt begrepen als vergelijkbaar met de door de commissie gebruikte term "sterk verwant".

De commissie is van mening dat de onbekostigde hbo masters die in de voorgenomen opleiding zullen opgaan sterk verwant zijn aan de voorgenomen opleiding. Daarnaast acht de commissie de hbo masters Fysiotherapie en Innovatie in Beweegzorg (Hogeschool Utrecht) en Fysiotherapie en Wijkgerichte Beweging (Hogeschool Leiden) sterk verwant. De commissie acht ook de onbekostigde hbo masters die door de aanvrager zijn genoemd sterk verwant aan de voorgenomen opleiding. De instroom van de sterk verwante opleidingen is in de afgelopen vijf jaar stabiel gebleven.

De commissie is van mening dat de volgende door de aanvrager genoemde opleidingen aanverwant zijn aan de voorgenomen opleiding: Human Movement Sciences (Rijksuniversiteit Groningen), Human Movement Sciences: Sport, Exercise and Health (Vrije Universiteit Amsterdam), Sport Sciences (Rijksuniversiteit Groningen), Bewegingswetenschappen (Universiteit Maastricht) Musculoskeletal Physiotherapy Sciences (Vrije Universiteit Amsterdam). De commissie acht ook de door de aanvrager genoemde wo master Klinische Gezondheidswetenschappen (Universiteit Utrecht) aanverwant vanwege de daarin opgenomen specialisatie Fysiotherapiewetenschap. De instroom van de aanverwante opleidingen is in de afgelopen vijf jaar stabiel gebleven.

De commissie is van mening dat wo master Human Movement Sciences: Sport, Exercise and Health (research) (Vrije Universiteit Amsterdam) die door de aanvrager is aangedragen nauwelijks verwant is aan de voorgenomen opleiding omdat deze een andere instroomdoelgroep bedient en het programma sterk onderzoeksgericht is.

De instroom in de opleidingen van de aanvragers is wel meegewogen, maar daarvan constateert de commissie dat deze instroom op zal gaan in de beoogde opleidingen indien deze bekostigd worden. Daardoor beïnvloeden zij niet de ruimte in het bestaande aanbod.

De commissie heeft uit de zienswijzen die zijn ingediend (zie hieronder) opgemaakt dat het onbekostigde aanbod van Avans Hogeschool B.V., SOMT en Breederode ongeveer 1200 studenten per jaar opleidt, maar heeft geen inzicht in de exacte instroomcijfers van de afgelopen vijf jaar. De commissie neemt de ontvangen informatie mee in de onderstaande overweging.

Tabel 3. Instroom eerstejaarsstudenten in verwant bekostigd onderwijsaanbod (cursieve opleidingen beogen op te gaan in de nieuwe hbo masters Fysiotherapie)

Opleiding	Instelling	'18-'19		'19-'20		'20-'21		'21-'22		'22-'23	
		VT	DT	VT	DT	VT	DT	VT	DT	VT	DT
M Musculoskeletale revalidatie (70146)	Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (25KB), Nijmegen		31		51		50		59		60
M Manuele therapie (70072)	Hogeschool Rotterdam (22OJ), Rotterdam		14		31		25		23		20
M Kinderfysiotherapie (70093)	Hogeschool Rotterdam (22OJ), Rotterdam		10		12		17		27		14
M Sportfysiotherapie (70136)	Hogeschool Rotterdam (22OJ), Rotterdam		11		10		12		17		12
M Musculoskeletaal (70115)	Saxion Hogeschool (23AH), Enschede		19		22		16		13		14
M Fysiotherapie (70175)	Hogeschool Utrecht (25DW), Utrecht		145		132		121		119		113
M Fysiotherapie en Innovatie in beweegzorg (45286)	Hogeschool Utrecht (25DW), Utrecht				6		12		22		11
M Fysiotherapie en Wijkgerichte Beweegzorg (45288)	Hogeschool Leiden (21RI), Leiden						9		10		6
M Bewegingswetenschappen (60462)	Universiteit Maastricht (21PJ), Maastricht	69	10	74	19	72	14	95	12	76	15
M European MSc in Occupational Therapy (69312)	Hogeschool van Amsterdam (28DN), Amsterdam		23		25		31		25		22
M Human Movement Sciences (60684)	Rijksuniversiteit Groningen (21PC), Groningen		27		23		29		40		29
M Human Movement Sciences: Sport, Exercise and Health (66950)	Vrije Universiteit Amsterdam (21PL), Amsterdam		147		125		133		155		119
M Klinische Gezondheidswetenschappen (66563)	Universiteit Utrecht (21PD), Utrecht		100		78		114		76		89
M Musculoskeletal Physiotherapy Sciences (69317)	Vrije Universiteit Amsterdam (21PL), Amsterdam		35		32		28		22		19
Totaal Instroom		278	363	254	386	262	421	312	403	243	376

Bron: DUO

De aanvrager heeft een prognose gemaakt van de instroom in de voorgenomen opleiding op grond van de interessepeiling in het onder criterium a besproken onderzoek van KBA en de instroom in de huidige onbekostigde opleiding. en een interessepeiling onder 332 alumni van de Hanzehogeschool. De aanvrager verwacht dat er per specialisatie circa 14 studenten per jaar bij zullen komen, wat in totaal leidt tot een instroom van 150 tot 180 studenten per jaar, tegenover 120 studenten per jaar in de huidige onbekostigde situatie.

Vanaf 26/04/2023 is op de website van de CDHO kennisgegeven van het voornemen van de Hanzehogeschool Groningen om de hbo master Fysiotherapie in Groningen aan te bieden. Hiermee is aan de instellingen voor hoger onderwijs de mogelijkheid gegeven om hun zienswijzen op dit voornemen kenbaar te maken. De CDHO heeft op 09/05/2023 zienswijzen ontvangen van SOMT, Breederode Hogeschool en Avans Hogeschool B.V. en op 11/05/2023 een zienswijze ontvangen van de NRTO. De zienswijzen overlappen sterk en hebben overeenkomstige argumentatie. De commissie behandelt de zienswijzen daarom in samenhang.

Het kernargument van de zienswijzen is dat bekostiging van voorheen onbekostigde hbo masteropleidingen de markt verstoort. In dat kader stellen de indieners van de zienswijzen ten

eerste dat bekostiging zal leiden tot een de facto monopoliepositie van de bekostigde opleidingen. Zij verwijzen onder vermelding van een uitspraak van de Raad van State (www.raadvanstate.nl/@88569/201107134-1-a2) naar jurisprudentie over een zaak tussen de LOI en NTI en de Open Universiteit, waaruit zij opmaken dat het private onderwijs onder de ACM valt en het bekostigde onderwijs onder de CDHO. De indieners stellen echter dat dit een andere situatie betreft omdat het hier gaat om het gebruik maken van publieke gelden om concurrenten op de markt te verdringen. Dit is in hun ogen in strijd met de Europese wetgeving, die stelt dat de overheid niet zelf mag concurreren op de markt, zoals beschreven op de website Europa Nu (www.europa-nu.nl/id/vg9wikc5q2yt/concurrentiebeleid). De indieners refereren ook aan het rapport 'Scholing en training van werkenden' van het SEO (2022), waarin juridische risico's van de concurrentiepositie van privaat onderwijs ten opzichte van publiek onderwijs worden besproken. Breederode Hogeschool stelt hierbij verder dat de Regeling bedoeld lijkt voor volledig nieuwe masteropleidingen en niet voor reeds bestaande onbekostigde opleidingen die voor bekostiging in aanmerking willen komen.

Ten tweede beargumenteren de indieners dat het bekostigen van de beoogde opleidingen zal leiden tot een afname van de studenteninstroom in het onbekostigde onderwijsaanbod. De afnemende instroom kan in hun ogen vervolgens leiden tot een afname in kwaliteit (aangezien er minder investeringsmogelijkheden zullen bestaan) en de hoeveelheid specialisaties die er wordt aangeboden (aangezien niet alle specialisaties binnen de voorgenomen opleidingen worden aangeboden en onbekostigde aanbieders deze wellicht niet in stand kunnen houden). Dit kan in de ogen van de indieners leiden tot het verdwijnen van kwalitatief hoogwaardige opleidingen. Avans Hogeschool B.V. merkt daarbij op dat de voorgenomen opleidingen in de toekomst nieuwe specialisaties aan kunnen bieden zonder daarvoor een nieuwe macrodoelmatigheidstoets te hoeven doorlopen, waarmee de marktverstoring in de toekomst verder zal doorwerken.

Ten derde geven de indieners aan bang te zijn dat er door de beoogde opleidingen te bekostigen een arbeidsmarktoverschot aan specialisten zoals manueel therapeut en sportfysiotherapeut zal ontstaan omdat deze specialisaties binnen de bekostigde opleidingen worden vormgegeven en dat dit gepaard gaat met een afname van het aantal specialisten in onder meer bekkenfysiotherapie, oncologie-fysiotherapie en geriatrie-fysiotherapie terwijl daar wel een arbeidsmarktbehoefte aan is.

Avans Hogeschool B.V. geeft aan al te merken dat het door de aanvragers uitgevoerde onderzoek al zorgt voor een marktverstoring omdat potentiële studenten momenteel wachten op de uitkomst van de bekostigingsaanvraag. Daarbij wordt door de indieners verwezen naar een enquête die is uitgezet door SOMT, Avans Hogeschool B.V. en Breederode Hogeschool waarbij potentiële studenten hebben aangegeven dat zij, bij een verschil in studiekosten van meer dan 2000 euro, voor een bekostigde instelling zouden kiezen.

De indieners gaan verder in op de beoogde studielast van de voorgenomen opleidingen en de implicaties daarvan. De indieners geven aan dat het bestaande aanbod 60 tot 90 studiepunten omvat en dat deze studielast groot genoeg is om het betreffende beroepsprofiel te behalen. Zij stellen dat de vergrote studielast die de aanvragers beogen vooral bedoeld is om meer inkomsten te genereren en niet voortkomt uit inhoudelijke verbetering of verdieping van de opleiding die de arbeidsmarkt of maatschappij ten goede komt. De hogere studielast wordt door de indieners gezien als het onnodig rekken van de opleiding, waardoor afgestudeerden er langer over doen voordat zij de arbeidsmarkt kunnen betreden. Daarbij geven zij ook aan dat studenten geen behoefte hebben aan verlenging van de studieduur. Avans Hogeschool B.V. geeft daarbij aan dat de beroepsverenigingen uitspraken kunnen doen over de arbeidsmarktbehoefte per profiel, maar dat zij geen signaal hebben afgegeven dat het huidige opleidingsaanbod niet volstaat.

Verder zijn de indieners van mening dat de aanvragen een precedent zullen creëren waardoor ook andere onbekostigde opleidingen bekostiging zullen aanvragen.

Avans Hogeschool B.V. geeft in haar zienswijze ten slotte aan contact te hebben gezocht met de aanvragers omdat zij wilde aansluiten bij het initiatief, maar dat haar deelname niet werd geaccepteerd.

De CDHO heeft de aanvragers op de hoogte gesteld van de inhoud van de zienswijzen en de gelegenheid gegeven om binnen tien werkdagen na ontvangst van de zienswijze een reactie te geven. Saxion Hogeschool heeft op 23/05/2023 namens alle aanvragers een reactie op alle zienswijzen gegeven.

Saxion Hogeschool herhaalt de stelling uit het aanvraagdossier dat er een maatschappelijke behoefte bestaat aan de bekostiging van de voorgenomen opleidingen. Zij betoogt in dit kader dat bekostiging de masteropleidingen fysiotherapie toegankelijk maakt voor een bredere studentenpopulatie, waarmee de kansengelijkheid voor studenten wordt bevorderd. Het feit dat studiekosten niet langer aftrekbaar van de belasting zijn maakt dit in de ogen van de aanvrager nog relevanter.

Vervolgens refereert Saxion Hogeschool aan de Variawet en de Regeling macrodoelmatigheid 2016 om te stellen dat er vanuit de overheid meer ruimte wordt geboden voor het realiseren van bekostigde hbo masters. Daarbij beschrijft zij hoe de onbekostigde instellingen in DEMP (Dutch Education Masters Physiotherapy) op de hoogte zijn gesteld van het voornemen. Zij merkt hierbij op dat Breederode Hogeschool in 2022 ook heeft aangegeven te willen samenwerken met de Hogeschool Rotterdam. Saxion stelt dat de aanbieders van onbekostigd onderwijs daarmee voldoende op tijd zijn ingelicht en merkt verder op dat Avans Hogeschool B.V. pas in maart 2023 heeft aangegeven interesse te hebben in deelname. Het feit dat dit zo kort voor de indieningsdatum werd aangegeven en de onduidelijke relatie tussen de bekostigde instelling Avans Hogeschool en de onbekostigde instelling Avans Hogeschool B.V. maakte dat de aanvragers op de korte termijn geen ruimte zagen voor Avans Hogeschool B.V. om aan te sluiten. Zij hebben hierbij aangegeven op een later moment alsnog open te staan voor verdere samenwerking.

Saxion Hogeschool gaat in op de doelgroep van de bekostigde opleiding en de inhoud en functie daarvan. Hierbij stelt de aanvrager dat de uitbreiding van de studielast tot 120 studiepunten bedoeld is om een bredere groep fysiotherapeuten aan te trekken omdat het programma interdisciplinaire samenwerking, innovatie en leiderschap integreert. Hiermee beogen de aanvragers niet enkel een specialisatie in de fysiotherapie aan te bieden, maar medewerkers ook op te scholen om bij te kunnen dragen aan transities in de zorg. De aanvragers stellen dat de onderzoeken die in het aanvraagdossier zijn betrokken laten zien dat er een behoefte bestaat aan fysiotherapeuten met dergelijke bredere kwalificaties. De aanvrager merkt hierbij op dat elke hogeschool het programma nader kan invullen om het te laten aansluiten op diens specifieke instellingsprofiel.

Saxion Hogeschool stelt ook dat bekostiging van de voorgenomen opleidingen niet kan worden gezien als een vorm van ongeoorloofde staatssteun in een commerciële markt. Zij stelt dat publieke instellingen geen commercieel gewin beogen omdat het aanbieden van masteropleidingen geen economische activiteit is en bekostigde instellingen niet worden geclassificeerd als ondernemer. Hierbij refereert zij aan het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (artikel 107, lid 1) en het arrest van het Europese Hof van Justitie in Zaak C-109/92 (eur-lex.europa.eu/legalcontent/NL/TXT/?uri=CELEX%3A61992CJ0109).

In de bijlagen van de reactie gaat Saxion Hogeschool specifiek in op het feit dat de indieners van de zienswijzen aangeven dat de beroepsverenigingen uitspraken doen over de arbeidsmarktbehoefte. Hieruit blijkt dat de beroepsverenigingen in principe positief staan tegenover het initiatief.

Verder is Saxion Hogeschool van mening dat het publieke geld door bekostiging van de

voorgenomen opleidingen zodanig wordt ingezet dat de samenleving daar profijt van heeft, vanwege de behoefte aan fysiotherapeuten op masterniveau. Ook geeft zij aan op basis van een rekenmodel dat in het voornoemde DEMP-overleg is gepresenteerd dat er voldoende beweegredenen zijn voor studenten om de "kortere" opleidingen van 90 studiepunten te volgen omdat studenten hierbij minder lang studeren en meer kunnen werken, waardoor de opleiding niet per se goedkoper wordt. Dit is mede omdat de opleidingsduur vastgesteld blijft op drie jaar, waardoor de toetreding tot de arbeidsmarkt niet wordt vertraagd. Ook stelt Saxion Hogeschool dat het argument dat studenten een bekostigde opleiding zouden kiezen als deze meer dan 2000 euro goedkoper zou zijn niet verklaart waarom de bestaande opleidingen (waarvan de tarieven meer dan 2000 euro uit elkaar liggen) nog steeds allemaal studenten trekken. Zij geeft hierbij verder aan dat studenten ook gericht kunnen kiezen voor een onbekostigde (gespecialiseerde) opleiding waar de generieke competenties niet in zijn opgenomen.

Ten slotte gaat Saxion Hogeschool in op het argument dat de opleidingen na bekostiging ook andere specialisaties kunnen gaan aanbieden zonder hiervoor een macrodoelmatigheidstoets te hoeven doorlopen. Zij stelt dat dit niet anders is dan de status quo en dat dit juist ervoor zorgt dat specialisaties die mogelijk door onbekostigde opleiders worden opgeheven alsnog binnen het bekostigde aanbod kunnen worden geïntegreerd. Saxion Hogeschool geeft aan dat de voorgenomen opleidingen bij de start al acht van de elf huidige specialisaties zouden dekken. Ten slotte stelt zij dat de breedte van de opleidingen aansluit bij de wens van het ministerie om vernieuwing binnen het bestaande aanbod te stimuleren.

De commissie stelt voorop dat zij voorstander is van een goede samenwerking tussen alle bekostigde en onbekostigde instellingen. Op grond van de aangeleverde gegevens constateert de commissie dat alle betrokken organisaties vroegtijdig gesprekken zijn gestart om te zoeken naar afstemming. De commissie betreurt het dat deze niet hebben geleid tot een voor alle partijen bevredigende uitkomst en moedigt de betrokken partijen aan om te blijven zoeken naar mogelijkheden om met elkaar samen te werken.

De commissie stelt vast dat de vraag of het Nederlandse bekostigingssysteem van het hoger onderwijs leidt tot concurrentievervalsing of ongeoorloofde staatssteun buiten het toetsingskader van de Regeling ligt. De commissie laat dit deel van de argumentatie dan ook buiten beschouwing.

Verder stelt de commissie vast dat zij geen oordeel uitspreekt over de noodzaak van de beoogde studielast en studieduur van de voorgenomen opleiding, noch over de bekostigingsduur of -hoogte. Die beoordeling is voorbehouden aan de NVAO en het ministerie van OCW. De commissie stelt enkel vast dat de aanvrager beoogt naast specifieke vakinhoudelijke kennis en vaardigheden ook meer generieke competenties in het curriculum op te nemen. Die generieke competenties onderscheiden de voorgenomen opleidingen van de bestaande opleidingen, maar dat laat onverlet dat de voorgenomen opleidingen ook (bestaande) specialisaties blijven aanbieden en als zodanig inhoudelijk verwant zijn aan de onbekostigde opleidingen.

De commissie stelt vast dat de aanvrager aangeeft dat zij met bekostiging van de onbekostigde opleiding groei beoogt. Deze groei hoeft niet (volledig) ten koste te gaan van de instroom in de bestaande onbekostigde opleidingen, aangezien de bekostigde opleidingen ook een nieuwe doelgroep kunnen aantrekken van studenten die nu vanwege financiële omstandigheden geen vervolgopleiding volgen. De commissie volgt hierbij niet de argumentatie dat de bekostigde opleidingen niet significant goedkoper zullen zijn (zoals de aanvrager heeft geschetst tijdens een DEMP-overleg) omdat de commissie kijkt naar het collegegeld en niet naar de "verloren" werkuren die voortkomen uit het volgen van een studie.

De commissie acht het voorts aannemelijk dat een deel van de studenten bewust kiest voor een onbekostigde specialistische master. Deze doelgroep zal, bij bekostiging van de aangevraagde opleidingen, niet overstappen op een generiek interdisciplinair programma en daarmee de instroom in de onbekostigde opleidingen niet doen afnemen.

Bij deze specifieke aanvraag overweegt de commissie dat twee onbekostigde aanbieders in het voedingsgebied van de aanvrager zijn gevestigd; SOMT in Amersfoort en Avans Hogeschool B.V. (mede) in Utrecht. SOMT biedt in Amersfoort de onbekostigde hbo masteropleidingen Bekkenfysiotherapie, Fysiotherapie in de Geriatrie, Manuele Therapie en Sportfysiotherapie aan (in totaal 573 studenten). Avans Hogeschool B.V. biedt in Utrecht de hbo master Specialized Physical Therapy aan (in totaal 471 studenten, verdeeld over 4 locaties waaronder Utrecht). De aanvrager wil de instroom per specialisatie laten groeien met circa 14 studenten per jaar. De totale instroom komt dan uit op 150 tot 180 studenten per jaar waar er op dit moment in de onbekostigde opleiding circa 120 studenten per jaar instromen. Bij bekostiging van de masteropleiding ontstaat dus een kleine groei die ten koste kan gaan van de instroom in onbekostigde opleidingen, in het bijzonder van de masteropleidingen Fysiotherapie in de Geriatrie en Sportfysiotherapie van SOMT.

Alles overwegende concludeert de commissie dat het aannemelijk is dat bekostiging van de beoogde opleiding een onevenredig negatief effect kan hebben op de instroom in het onbekostigde verwante aanbod, gelet op de grote overeenkomsten in de specialisaties en de beoogde groei van de opleiding bij bekostiging. Vestiging in Utrecht heeft een negatief effect op de landelijke spreiding van het onderwijsaanbod.

De commissie concludeert dat er geen ruimte in het landelijk aanbod bestaat om de hbo master Fysiotherapie in Utrecht te realiseren. De aanvraag voldoet niet aan criterium b in art. 4 lid 1 van de Regeling.

Gelet op het vorenstaande adviseert de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs u om negatief te besluiten op het voorliggende verzoek.

Advies aan de NVAO over de naamkeuze en Croho indeling

De commissie heeft geconstateerd dat de voorgestelde naam van de opleiding passend is gelet op de namen van verwante opleidingen, in het bijzonder de master Fysiotherapie die de Hogeschool Utrecht reeds in onbekostigde vorm aanbiedt.

Daarnaast heeft de commissie geconstateerd dat de aanvragers de hbo masters Fysiotherapie in het Croho onderdeel Gezondheidszorg willen indelen. Dit voorstel sluit aan op de indeling van verwante bestaande opleidingen.

De NVAO ontvangt dit advies, zodat zij dit kan opnemen in het informatiedossier voor het panel ten behoeve van de toets nieuwe opleiding.

De Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

drs. P.M.M. Rullmann
Voorzitter CDHO

Bijlage:

Beoordelingskader macrodoelmatigheid nieuwe opleiding of nevenvestiging

Aan de hand van de in de Regeling macrodoelmatigheid hoger onderwijs van 20 juni 2018 genoemde voorwaarden worden voornemens tot het verzorgen van een nieuwe opleiding beoordeeld op doelmatigheid. Een nieuwe opleiding kan volgens artikel 4 van deze Regeling alleen doelmatig worden geacht indien het voornemen voldoet aan de criteria a en b.

Volgens criterium a heeft het instellingsbestuur aangetoond dat er behoefte bestaat aan de nieuwe opleiding of nevenvestiging, zijnde overwegend een arbeidsmarktbehoefte, dan wel een overwegend maatschappelijke behoefte in combinatie met een arbeidsmarktbehoefte, dan wel een overwegend wetenschappelijke behoefte in combinatie met een arbeidsmarktbehoefte.

Volgens criterium b dient het instellingsbestuur aan te tonen dat in de behoefte die bij criterium a is aangetoond niet door het bestaande opleidingsaanbod wordt voorzien.

Advies aan de NVAO over naamkeuze en Croho indeling

In de Toelichting op de Regeling is aangegeven dat de CDHO ook een rol heeft bij de beoordeling van de voorgestelde naam en voertaal van de opleiding en bij de voorgestelde positionering in het Croho.

Wat betreft de opleidingsnaam: de CDHO kijkt of de voorgestelde naam van de opleiding passend is, gelet op de namen van verwante opleidingen. Daarbij is het uitgangspunt dat sterk op elkaar lijkende opleidingen dezelfde naam krijgen, om de transparantie van het opleidingsaanbod voor studiekeizers en werkgevers te borgen. In het Croho kan ook een internationale (Engelse) naam worden geregistreerd. Dit onderdeel van het CDHO advies is niet gericht aan de Minister van OCW, maar aan de NVAO. Het panel van de NVAO toetst of de naamkeuze gerechtvaardigd is gelet op de inhoud van de opleiding en de namen van vergelijkbare opleidingen (artikel 5.7, vierde lid, onderdeel a, van de WHW).

Wat betreft de positie in het Croho: de CDHO kijkt of de voorgestelde indeling in het Croho passend is, gelet op de indeling van verwante opleidingen. Daarbij is het uitgangspunt dat sterk op elkaar lijkende opleidingen in hetzelfde Croho onderdeel worden geregistreerd, om de transparantie van het opleidingsaanbod voor studiekeizers en werkgevers te borgen. Dit onderdeel van het CDHO advies is niet gericht aan de Minister van OCW, maar aan de NVAO. Het panel van de NVAO toetst of de voorgestelde indeling in het Croho aansluit bij de ordening van verwante opleidingen.